

Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport
Verlegging Rijnbandijk bij Bakenhof te Arnhem

13-01-1999

987-45

commissie voor de milieueffectrapportage

Gedeputeerde Staten van Gelderland
Postbus 9090
6800 GX ARNHEM

uw kenmerk
MW98.48361

uw brief
29 oktober 1998

ons kenmerk
U12-99/Ru/gl/987-47

onderwerp
Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport Verlegging Rijnbandijk bij Bakenhof te Arnhem

doorkiesnummer
(030) 234 76 50

Utrecht,
13 januari 1999

Met bovengenoemde brief stelde u de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.c.r.) in de gelegenheid een advies voor richtlijnen uit te brengen voor een milieueffectrapport (MER) ten behoeve van de besluitvorming over voor het milieueffectrapport Verlegging Rijnbandijk bij Bakenhof te Arnhem.

Overeenkomstig artikel 7.14 van de Wet milieubeheer (Wm) bied ik u hierbij het advies van de Commissie aan.

De Commissie hoopt met haar advies een constructieve bijdrage te leveren aan de totstandkoming van de richtlijnen voor het MER. Zij zal gaarne vernemen hoe u gebruik maakt van haar aanbevelingen. Dit houdt in dat de Commissie graag te zijner tijd de vastgestelde richtlijnen krijgt toegestuurd.

dr. J.T. de Smidt
voorzitter van de werkgroep m.e.r.
Verlegging Rijnbandijk bij Bakenhof te
Arnhem

In afschrift aan: Gemeente Arnhem
Gemeente Huissen

Postadres Postbus 2345
3500 GH UTRECHT
Bezoekadres Arthur van Schendelstraat 800

telefoon (030) 234 76 66
telefax (030) 233 12 95
e-mail mer@eia.nl

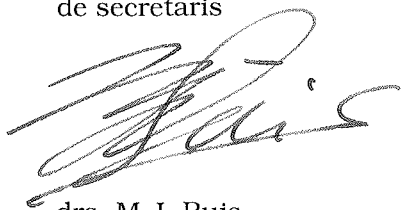
Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport
Verlegging Rijnbandijk bij Bakenhof te Arnhem

Advies op grond van artikel 7.14 van de Wet milieubeheer voor het milieueffectrapport over
Verlegging Rijnbandijk bij Bakenhof te Arnhem,

uitgebracht aan Gedeputeerde Staten van Gelderland door de Commissie voor de milieuef-
fectrapportage; namens deze,

de werkgroep m.e.r. Verlegging Rijnbandijk bij Bakenhof te Arnhem,

de secretaris

drs. M.J. Ruis

de voorzitter

dr. J.T. de Smidt

Utrecht, 13 januari 1999

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
Hoofdpunten van het advies	1
1. Inleiding	3
2. Probleem, doel en besluitvorming	4
2.1 Probleem	4
2.2 Doel	4
2.3 Besluitvorming	5
3. Beschrijving en waardering van het plangebied	5
3.1 Algemeen	5
3.2 Landschap en de relatie tussen stad en rivier	6
3.3 Natuur en milieu	6
3.4 Cultureel erfgoed	6
4. Visie, Voorgenomen activiteit en alternatieven	6
4.1 Visie	7
4.2 Voorgenomen activiteit en alternatieven	7
4.2.1 Algemeen	7
4.2.2 Nulalternatief	8
4.3 Varianten	8
5. Gevolgen voor het milieu	9
5.1 Algemeen	9
5.2 Landschap en de relatie tussen stad en rivier	9
5.3 Natuur en milieu	10
5.4 Cultuurhistorie	10
6. Vergelijking van varianten en eventuele alternatieven	10
7. Leemten in informatie	10
8. Evaluatieprogramma	11
9. Vorm en presentatie	11
10. Samenvatting van het MER	11

Bijlagen

1. Brief van het bevoegd gezag d.d. 29 oktober 1998 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen
2. Kennisgeving in Staatscourant nr 211 d.d. 4 november 1998
3. Projectgegevens
4. Lijst van inspraakreacties en adviezen

HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES

Het polderdistrict Betuwe en Rijkswaterstaat Directie Oost-Nederland zijn voornemens om de dijk langs de zuidoever van de Neder-Rijn ter hoogte van de Arnhemse wijk Malburgen-Oost te verbeteren. De dijkverbetering wordt aangegrepen om ruimte te geven aan de rivier door de dijk 150 á 250 meter terug te leggen. Een nevensdoel is de ruimte buiten de nieuwe dijk te gebruiken voor natuurontwikkeling.

De Commissie is van mening dat uitvoering van dit project winst voor zowel Ruimte voor de Rivier als voor natuur en landschap kan opleveren, in de vorm van verruiming van het rivierbed, versterking van de Ecologische Hoofdstructuur en een verbeterde relatie tussen stad en riviereengebied.

In het MER moet nog duidelijk worden welke prioriteiten bij de dijkverlegging worden gesteld. Deze prioritering dient met name voor de keuze tussen de ruimte binnendijks (voor huidige functies en wensen vanuit de stad) en buitendijks (Ruimte voor de Rivier en natuur). Op basis van deze prioriteitsstelling kan worden bepaald welke doelen essentieel zijn.

Een maximale verschuiving van de dijk met de in de startnotitie benoemde 250 meter is vanuit het oogpunt van LNC-waarden het beste. Met name het zoveel mogelijk buitendijks realiseren van de ecologische groenfunctie is wenselijk voor het versterken van de Ecologische Hoofdstructuur. Verder ligt het volgens de startnotitie voor de hand dat het 250 meter-alternatief zal uitgroeien tot het voorkeursalternatief. Volgens de Commissie kan daarom bij een maximale verschuiving het voorkeursalternatief samenvallen met het meest milieuvriendelijk alternatief (mma).

Wanneer het onmogelijk blijkt te zijn om binnen één alternatief aan alle genoemde essentiële doelen te voldoen, moeten in het MER meer alternatieven worden uitgewerkt. Volgens de Commissie kan het mma alleen uitgaan van een verschuiving van minder dan 250 meter als blijkt dat hiermee alle essentieel geachte doelen kunnen worden gehaald. Wanneer de dijk in het voorkeursalternatief minder opschuift om daarmee doelen te halen die *niet* als essentieel zijn benoemd, dient een apart mma te worden ontwikkeld.

1. INLEIDING

Het polderdistrict Betuwe en Rijkswaterstaat Directie Oost-Nederland (RWS DON) zijn voornemens om de dijk langs de zuidoever van de Neder-Rijn ter hoogte van de Arnhemse wijk Malburgen-Oost te verbeteren. De dijkverbetering wordt aangegrepen om ruimte te geven aan de rivier door de dijk 150 á 250 meter terug te leggen. Een nevensdoelstelling is de ruimte buiten de nieuwe dijk te gebruiken voor natuurontwikkeling. Ter ondersteuning van de besluitvorming over het dijkverleggingsplan ex artikel 7 van de Wet op de waterkering en artikel 19 van de Wet op de ruimtelijke ordening wordt milieueffectrapportage (m.e.r.) uitgevoerd.

Bij brief van 29 oktober 1998^{1]} is de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over de richtlijnen voor het milieueffectrapport. De m.e.r.-procedure ging van start met de kennisgeving van de startnotitie in de Staatscourant van 4 november 1998^{2]}. Formeel initiatiefnemer in de zin van het Besluit m.e.r. is het polderdistrict Betuwe, dat er in dit geval vanwege het aspect rivierversmalling mee heeft ingestemd dat Rijkswaterstaat Directie Oost-Nederland namens het polderdistrict optreedt als uitvoerend initiatiefnemer.

Dit advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r.^{3]}. De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt verder in dit advies 'de Commissie' genoemd. Het doel van het advies is om aan te geven welke informatie het MER moet bevatten om het mogelijk te maken het milieubelang volwaardig in de besluitvorming mee te wegen. Bij de opstelling van haar advies heeft de Commissie rekening gehouden met de adviezen, commentaren en opmerkingen^{4]}, die zij in afschrift van het bevoegd gezag heeft ontvangen.

De Commissie is van mening dat de startnotitie al veel voor het MER relevante informatie bevat. Bij het opstellen van haar richtlijnenadvies heeft zij deze informatie op juistheid, compleetheid en relevantie voor de besluitvorming getoetst. Verder richt dit advies zich vooral op die onderwerpen die in het MER nog nader aan de orde moeten komen.

1 Zie bijlage 1.

2 Zie bijlage 2.

3 De samenstelling hiervan is gegeven in bijlage 3.

4 Bijlage 4 geeft een lijst van deze reacties.

2. PROBLEEM, DOEL EN BESLUITVORMING

Artikel 7.10, lid 1, onder a van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd."*

Artikel 7.10, lid 1, onder c van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een aanduiding van de besluiten bij de voorbereiding waarvan het milieueffectrapport wordt gemaakt, en een overzicht van de eerder genomen besluiten van bestuursorganen, die betrekking hebben op de voorgenomen activiteit en de beschreven alternatieven."*

2.1 Probleem

De bescherming van binnendijks gelegen land bij extreem hoog water is tot op heden uitgevoerd door het steeds weer verhogen van de rivierdijken. In de startnotitie wordt gesteld dat wordt gestreefd naar een meer duurzame bescherming middels het doorbreken van de vicieuze cirkel van hoger water en hogere dijken. Dit kan door verruiming van het rivierbed worden bereikt. De keuze voor de locatie Bakenhof voor rivierbedverruiming is met name ingegeven doordat er op deze plaats voor zowel de afvoer van rivierwater als de buitendijkse natuur een knelpunt ligt en door de relatieve ruimte binnen de huidige dijk. Om die reden zijn in de startnotitie de tekortkomingen van de huidige dijk slechts globaal beschreven.

In de startnotitie wordt gemeld dat in het MER het effect van de rivierverruiming op de afvoerverdeling van het splitsingspunt Rijn/IJssel en op de waterstand zal worden beschreven. Daarnaast acht de Commissie het ook van belang te vermelden welke de tijdelijke maatregelen^{5]} zijn die worden overwogen ter beperking van eventuele nadelige effecten op de afvoerverdeling of de waterstand.

2.2 Doel

De doelen zijn in de startnotitie duidelijk verwoord. Hoofddoelen zijn het realiseren van een veilige dijk en het bieden van een meer duurzame bescherming tegen hoogwater door rivierverruiming. Nevendoelen zijn het ontwikkelen van een verbindingszone in de ecologische hoofdstructuur en het creëren van een nieuwe samenhang tussen stad en rivier op een zodanige wijze dat de ruimtelijke kwaliteit van de wijk Malburgen-Oost wordt verhoogd.

5 Startnotitie voor projectnota/MER Dijkverlegging Bakenhof, p. 12.

2.3 Besluitvorming

Het MER wordt opgesteld ter ondersteuning van het goedkeuringsbesluit van Gedeputeerde Staten van Gelderland, ingevolge artikel 7 van de Wet op de waterkering (Wow) en het besluit van de gemeentes Arnhem en Huissen tot herziening van het bestemmingsplan ingevolge artikel 19 Wet op de ruimtelijke ordening (WRO). Het dijkverleggingsplan op grond van de Wow is de basis voor de aanleg van de nieuwe dijk. Pas na goedkeuring van dit plan kunnen door de gemeentes de art. 19 besluiten worden genomen voor de (her)inrichting van het buitendijkse gebied.

In het MER moet worden aangegeven welke randvoorwaarden en uitgangspunten (ruimtelijke beperkingen, bestuurlijke toezeggingen) de gemeentes Arnhem en Huissen hanteren bij deze voorgenomen dijkverlegging. De consequenties hiervan voor de ontwikkeling van alternatieven moeten worden aangegeven. Voor het overige wordt in de startnotitie wordt voldoende ingegaan op de relevante beleidsmatige uitgangspunten, de procedure, het tijdpad en de te nemen besluiten.

3. **BESCHRIJVING EN WAARDERING VAN HET PLANGEBIED**

Artikel 7.10, lid 1, onder d van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de bestaande toestand van het milieu, voor zover de voorgenomen activiteit of de beschreven alternatieven daarvoor gevolgen kunnen hebben, alsmede van de te verwachten ontwikkeling van dat milieu, indien de activiteit noch de alternatieven worden ondernomen."*

3.1 Algemeen

In bijlage 3 van de startnotitie zijn de aspecten landschap, natuur en cultuurhistorie (LNC) aspecten voldoende beschreven. Op grond hiervan zijn de LNC-waarden benoemd. Ook de beschrijving van de wisselwerking tussen stad en rivier en de belevingswaarde van het plangebied zijn voldoende beschreven. In het MER moet aan de inventarisatie en de waardetoekenning nog de prioritering worden toegevoegd.

De omvang van het studiegebied wordt bepaald door de te verwachten reikwijdte van de effecten en de wisselwerking met de omgeving waaronder het aangrenzende stedelijke gebied. Per milieu-aspect kan de omvang van het studiegebied verschillen. Voor zover in het gebied bepaalde autonome ontwikkelingen plaatsvinden, of binnen afzienbare termijn veranderingen kunnen worden voorzien onder invloed van vastgesteld beleid, dient dit bij de beschrijving van de bestaande milieutoestand te worden betrokken.

Het is voor de effectbeoordeling en de vergelijking van de alternatieven aan te bevelen de bestaande LNC-waarden duidelijk op kaart aan te geven, omdat dan zichtbaar wordt of en hoe deze waarden in het plan een rol blijven spelen.

3.2 Landschap en de relatie tussen stad en rivier

De Commissie acht de conclusie uit de startnotitie dat het plangebied uit landschappelijk oogpunt weinig aantrekkelijk is en dat er geen duidelijke relatie bestaat tussen de stad en de rivier duidelijk onderbouwd.

3.3 Natuur en milieu

De bestaande natuur is voldoende beschreven voor de verdere planvorming en de waarden zijn benoemd. De Commissie vraagt in het MER aandacht te besteden aan eventueel aanwezige bodemverontreinigingen die van invloed kunnen zijn op de uitvoering van alternatieven of varianten.

3.4 Cultureel erfgoed

De cultuurhistorische kenmerken van het gebied zijn door activiteiten in het (recente) verleden, zoals de bouw van de stadswijk Malburgen, de aanleg van een winterdijk om deze stadswijk, en de recente sloop van de steenfabriek sterk aangetast. Voor zover er nog cultureel erfgoed aanwezig is, betreffen het geïsoleerde objecten en terreinen, waaronder het meest zuidelijke deel van de dijk (een deel van de oude Veerweg), een terp en mogelijk enige archeologische terreinen. De startnotitie geeft een goed overzicht van het voorkomen van deze objecten en terreinen.

4. VISIE, VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

Artikel 7.10, lid 1, onder b van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de voorgenomen activiteit en van de wijze waarop zij zal worden uitgevoerd, alsmede van de alternatieven daarvoor, die redelijkerwijs in beschouwing dienen te worden genomen."*

Artikel 7.10, lid 3 van de Wm:

"Tot de ingevolge het eerste lid, onder b, te beschrijven alternatieven behoort in ieder geval het alternatief waarbij de nadelige gevolgen voor het milieu worden voorkomen, dan wel, voor zover dat niet mogelijk is, deze met gebruikmaking van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu, zoveel mogelijk worden beperkt."

4.1 Visie

De visie op de dijkverlegging gaat uit van het realiseren van de doelstelling op zodanige wijze dat de belevings-, gebruiks- en toekomstwaarden van het plangebied conform de bestaande plannen worden verhoogd. Op basis van deze visie zijn in de startnotitie ontwerpprincipes, uitgangspunten en randvoorwaarden geformuleerd.

In de visiebeschrijving van het MER moet nog duidelijk worden welke prioriteiten worden gesteld. Deze prioritering dient met name om de keuze duidelijk te maken tussen het voldoen aan ruimtebehoefte binnendijks (huidige functies en wensen vanuit de stad) en buitendijks (Ruimte voor de Rivier en

natuur). Ook moet de visie aandacht schenken aan de beoogde interactie tussen de wijk Malburgen en de rivier, bijvoorbeeld door het realiseren van open bebouwing. Op basis van deze visie kunnen de essentieel geachte doelen en de overige doelstellingen worden geformuleerd.

De prioritering van ruimteclaims is nodig om mogelijke alternatieven en varianten op te kunnen stellen en deze achteraf te kunnen beoordelen. Dit is helemaal van belang wanneer een aantal van de gestelde doelen met elkaar in strijd (kunnen) zijn. Een voorbeeld hiervan is het genoemde uitgangspunt van het behoud van de herkenbaarheid van de oude rivierloop versus de gewenste maaiveldverlaging. Een ander voorbeeld is het willen behouden en uitbreiden van de sportaccommodaties en het willen behouden van de volkstuinten.

4.2 Voorgenomen activiteit en alternatieven

4.2.1 Algemeen

De Commissie is van mening dat uitvoering van dit project winst voor zowel Ruimte voor de Rivier als voor natuur en landschap kan opleveren, in de vorm van verruiming van het rivierbed, versterking van de Ecologische Hoofdstructuur en een verbeterde relatie tussen stad en riviereengebied.

Een maximale verschuiving van de dijk met de in de startnotitie genoemde 250 meter is vanuit het oogpunt van LNC-waarden het beste. Met name het zoveel mogelijk buitendijks realiseren van de ecologische groenfunctie is voor het versterken van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) gewenst. Bovendien biedt een verschuiving van 250 meter meer mogelijkheden voor extensief recreatief medegebruik. Bij 150 meter moet namelijk meer rekening worden gehouden met verstoring van de kwetsbare verbindingzone van de EHS. Volgens de Commissie hoort het meest milieuvriendelijk alternatief (mma) daarom van een maximale verschuiving uit te gaan.

In de startnotitie is aangegeven dat de Projectnota/MER er op gericht is om door optimalisatie van functies en wensen het voorkeursalternatief zoveel mogelijk te laten samenvallen met het mma. Verder ligt het volgens de startnotitie voor de hand dat het 250 meter-alternatief zal uitgroeien tot het voorkeursalternatief.

Zoals in de vorige paragraaf is opgemerkt, dient de visie duidelijkheid te verschaffen over de essentieel geachte doelen. Welke functies wil men in het plangebied zeker kunnen accommoderen en hoe wordt beoordeeld of de 'totale plankwaliteit vanuit de stad gezien' toeneemt?^{6]} Volgens de Commissie kan het mma alleen uitgaan van een verschuiving van minder dan 250 meter als duidelijk wordt dat deze essentieel geachte doelen niet kunnen worden gehaald. Wanneer het onmogelijk blijkt te zijn om binnen één alternatief aan alle genoemde essentiële doelen te voldoen, moeten in het MER meer alternatieven worden uitgewerkt.

6 Startnotitie, p. 28.

De initiatiefnemers willen mogelijk ook voldoen aan *niet* als essentieel benoemde doelen en hiervoor een alternatief onderzoeken waarbij minder dan 250 meter wordt opgeschoven. Gezien het streven naar een maximale verschuiving en de positieve milieueffecten die deze maximale verschuiving heeft, kan dit alternatief met aanvullende doelen niet samenvallen met het mma en lijkt het strijdig met de uitgangspunten van het voorkeursalternatief.

4.2.2 **Nulalternatief**

Volgens de startnotitie zijn het nulalternatief en het nulplusalternatief (versterken zonder terugleggen) niet reëel. Het nulplusalternatief wordt alleen als 'terugvalalternatief' meegenomen en speelt geen rol in de effectvergelijking.^{7]} Het nulalternatief kan volgens de Commissie worden beschouwd als referentie voor de voorgenomen activiteit.

4.3 Varianten^{8]}

De Commissie stelt voor bij de uitwerking van het mma/voorkeursalternatief de volgende varianten mee te nemen of te beargumenteren waarom deze niet in beschouwing zijn genomen:

- de vormgeving van de nieuw aan te leggen dijk: in het MER dient op basis van de uitkomsten van te verrichten grondmechanisch onderzoek te worden aangegeven wat de benodigde minimale afmetingen van de nieuwe dijk zijn, bekeken vanuit de stabiliteitseisen en de eisen voor de erosiebestendigheid. Vervolgens kan worden nagegaan of bepaalde gebruiksfuncties van de dijk door het ontwerp kunnen worden versterkt, bijvoorbeeld medegebruik als wandel- en fietsgebied;
- aanpassing van het dijktracé: geef aan of een plaatselijke aanpassing van het dijktracé soelaas zou kunnen bieden voor de ruimtewensen aan de binnenkant van de dijk;
- cultuurhistorie: ga na of het mogelijk is de oude situatie herkenbaar te houden, bijvoorbeeld door het accentueren van de punten waar de nieuwe dijk aansluit op de oude;
- mitigerende maatregelen: het afwerken van de dijk met lichte grondsoorten ter bevordering van een goede uitgangspositie voor de ontwikkeling van stroomdalvegetatie;
- inrichting buitengebied: de aanplant van een strook bos in één van de voorbeeldprofielen gaat ten koste van de visuele beleving vanuit de stad op het rivierenlandschap en visa versa. In plaats daarvan stelt de Commissie voor een variant uit te werken met lage struiken die eenzelfde ecologische bescherming biedt, maar geen visuele hinder geeft.

7 Startnotitie, p. 26

8 De Commissie verstaat onder een variant de mogelijkheid om via iets andere deelactiviteit(en) de doelen in redelijke mate te realiseren.

5. GEVOLGEN VOOR HET MILIEU

Artikel 7.10, lid 1, onder e van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de gevolgen voor het milieu, die de voorgenomen activiteit, onderscheidenlijk de alternatieven kunnen hebben, alsmede een motivering van de wijze waarop deze gevolgen zijn bepaald en beschreven."*

5.1 Algemeen

Bij de beschrijving van de milieugevolgen dienen de volgende algemene richtlijnen in acht te worden genomen:

- bij de beschrijving van de gevolgen voor het milieu moeten, waar nodig, de effecten worden bepaald in termen van aard, omvang, reikwijdte, mitigeerbaarheid en compenseerbaarheid;
- de manier waarop milieugevolgen zijn bepaald dient inzichtelijk en controleerbaar te zijn door het opnemen van basisgegevens in bijlagen of expliciete verwijzing naar geraadpleegd achtergrondmateriaal.

5.2 Landschap en de relatie tussen stad en rivier

De startnotitie geeft aan dat de relatie tussen stad en rivier via aanvullend materiaal nader wordt uitgezocht en ontwikkeld. Onderzoek voor het voorkeursalternatief en eventuele andere alternatieven:

- de gevolgen voor de relatie tussen stad en rivier, waarbij specifiek aandacht geschonken dient te worden aan de visuele aspecten, veiligheid en de belevingswaarde.

5.3 Natuur en milieu

Bij de beschrijving van de autonome milieuontwikkeling en de effecten op natuur en milieu zijn de belangrijkste aspecten waar aandacht aan moet worden besteed:

- aanwezigheid, respectievelijk aantasting/uitbreidingsmogelijkheden van (elementen van) de ecologische hoofdstructuur;
- (toekomstige) aanwezigheid van voor het studiegebied kenmerkende riviernatuur.

5.4 Cultuurhistorie

Onderzoek voor het voorkeursalternatief en eventuele andere alternatieven:

- de gevolgen voor mogelijke archeologische terreinen;
- in het bijzonder moet hierbij worden gedacht aan de omgeving van het gehucht Malburgen met de kleinschalige bebouwing en de in de startnotitie genoemde terp.

6. VERGELIJKING VAN VARIANTEN EN EVENTUELE ALTERNATIEVEN

Artikel 7.10, lid 1, onder f van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een vergelijking van de ingevolge onderdeel d beschreven te verwachten ontwikkeling van het milieu met de beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit, alsmede met de beschreven gevolgen voor het milieu van elk der in beschouwing genomen alternatieven."*

De milieueffecten van de voorgenomen activiteit en de varianten moeten onderling én met de referentie(s) worden vergeleken. Doel van de vergelijking is inzicht te geven in de mate waarin, dan wel de essentiële punten waarop, de positieve en negatieve effecten van de voorgenomen activiteit en de varianten verschillen. Vergelijking moet bij voorkeur op grond van kwantitatieve informatie plaatsvinden. Wanneer meer dan één alternatief wordt uitgewerkt, dienen ook de alternatieven onderling en met de referentie te worden vergeleken.

Bij de vergelijking moeten de doelstellingen en de grens- en streefwaarden van het milieubeleid worden betrokken.

7. LEEMTEN IN INFORMATIE

Artikel 7.10, lid 1, onder g van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een overzicht van de leemten in de onder d en e bedoelde beschrijvingen [d.w.z. van de bestaande milieutoestand en autonome ontwikkeling daarvan, resp. van de milieueffecten] ten gevolge van het ontbreken van de benodigde gegevens."*

Het MER moet aangeven over welke milieuaspecten geen informatie kan worden opgenomen vanwege gebrek aan gegevens. Deze inventarisatie moet worden toegespitst op die milieuaspecten, die (vermoedelijk) in de verdere besluitvorming een belangrijke rol spelen. Op die manier kan worden beoordeeld, wat de consequenties moeten zijn van het gebrek aan milieuinformatie.

Beschreven moet worden:

- welke onzekerheden zijn blijven bestaan en wat hiervan de reden is;
- in hoeverre op korte termijn zou kunnen worden voorzien in de leemten in informatie;
- hoe ernstig leemten en onzekerheden zijn voor het te nemen besluit;
- de consequenties die leemten en onzekerheden hebben voor het besluit.

8. EVALUATIEPROGRAMMA

Artikel 7.39 van de Wm:

"Het bevoegd gezag dat een besluit heeft genomen, bij de voorbereiding waarvan een milieueffectrapport is gemaakt, onderzoekt de gevolgen van de betrokken activiteit voor het milieu, wanneer zij wordt ondernomen of nadat zij is ondernomen."

Gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland moeten bij het besluit aangeven op welke wijze en op welke termijn een evaluatieonderzoek verricht zal worden om de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken en zo nodig aanvullende mitigerende maatregelen te treffen. Het verdient aanbeveling, dat Rijkswaterstaat en het Polderdistrict Betuwe in het MER reeds een aanzet tot een programma voor dit onderzoek geven, omdat er een sterke koppeling bestaat tussen onzekerheden in de gebruikte voorspellingsmethoden, de geconstateerde leemten in kennis en het te verrichten evaluatieonderzoek.

9. VORM EN PRESENTATIE

Voor de presentatie beveelt de Commissie aan om:

- het MER zo beknopt mogelijk te houden, onder andere door achtergrondgegevens (die conclusies, voorspellingen en keuzen onderbouwen) niet in de hoofdtekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen;
- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst bij het MER op te nemen;
- bij gebruik van kaarten recent kaartmateriaal te gebruiken, topografische namen goed leesbaar weer te geven en een duidelijke legenda erbij te voegen.

10. SAMENVATTING VAN HET MER

Artikel 7.10, lid 1, onder h van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "een samenvatting die aan een algemeen publiek voldoende inzicht geeft voor de beoordeling van het milieueffectrapport en van de daarin beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en van de beschreven alternatieven."

De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers en het verdient daarom bijzondere aandacht. Het moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER. Daarbij moeten de belangrijkste zaken zijn weergegeven, zoals:

- de hoofdpunten voor de besluitvorming;
- de voorgenomen activiteit en de varianten en eventuele alternatieven;
- de belangrijkste effecten voor het milieu bij het uitvoeren van de voorgenomen activiteit en de varianten en mogelijke alternatieven;
- de vergelijking van de varianten en eventuele alternatieven en de argumenten voor de selectie van het mma en het voorkeursalternatief;
- belangrijke leemten in kennis.

BIJLAGEN

bij het Advies voor richtlijnen
voor het milieueffectrapport
Verlegging Rijnbandijk bij
Bakenhof te Arnhem

(bijlagen 1 t/m4)

BIJLAGE 1

Brief van het bevoegd gezag d.d. 29 oktober 1998 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen

Gedeputeerde Staten

provincie
GELDERLAND

Bezoekadres Postadres
Markt 11 Postbus 9090
Arnhem 6800 GX Arnhem

telefoon (026) 359 91 11
telefax (026) 359 94 80
e-mail: post@gelderland.nl

— Commissie voor de milieu-effectrapportage
Postbus 2345
3500 GH UTRECHT

Commissie voor de milieu-effectrapportage	
ingekeerd	4 NOV. 1998
nummer	1535-98
dossier	287-1
kopie naar	Ru/proc/3/Arhe 98

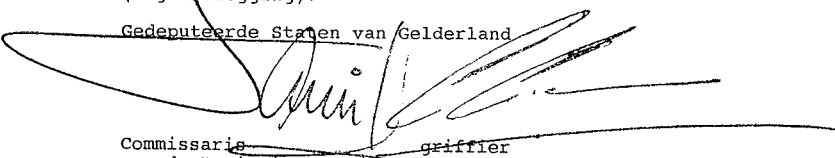
datum 29 oktober 1998 nummer MW98.48361
onderwerp — Dijkverlegging Bakenhof in de gemeenten Arnhem en Huissen

De dijkstoel van het Polderdistrict Betuwe heeft bij brief d.d. 13 oktober 1998 (verzonden op 20 oktober 1998 en ingekomen op 21 oktober daaraanvolgend) mede namens de colleges van Burgemeester en Wethouders van de gemeenten Arnhem en Huissen en de hoofdingenieur-directeur van de Rijkswaterstaat in de directie Oost Nederland te Arnhem, bij ons ingezonden de startnotitie milieueffectrapportage voor de projectnota/MER ten behoeve van het project "Dijkverlegging Bakenhof". De startnotitie dient als basis voor de door ons vast te stellen richtlijnen voor de inhoud van het te maken milieueffectrapport. Dit rapport (MER) maakt deel uit van de te zijner tijd in te dienen aanvraag tot goedkeuring op grond van de Wet op de waterkering van het dijkverbeteringsplan (dijkverlegging).

Dit initiatief maken wij op woensdag 4 november 1998 bekend in De Gelderlander, de Arnhemse Courant, de Arnhemse Koerier en in de Staatscourant. Een afschrift van de bekendmaking is bijgevoegd.

Wij verzoeken u om binnen negen weken na publicatie van de bekendmaking, dus vóór donderdag 7 januari 1999 aan ons college advies uit te brengen over de startnotitie ten behoeve van het opstellen van de richtlijnen voor de inhoud van het milieueffectrapport, onder vermelding van bovenstaand briefnummer. Het op te stellen milieueffectrapport zal deel uitmaken van de in te dienen aanvraag tot goedkeuring van het dijkverbeteringsplan (dijkverlegging).

Gedeputeerde Staten van Gelderland

Commissaris griffier
van de Koningin

bijlagen: startnotitie (acht exemplaren) en bekendmaking

coll. -/j1
code: RA/M9806386/3

Inlichtingen bij dhr. F. van der Voort

doorkiesnr. 359 88 61

verzonden 02 NOV. 1998

Postbank 899762
ABN•AMRO Arnhem 53 50 26 463
BNG 's-Gravenhage 28 50 10 824

BIJLAGE 2

Kennisgeving van de ter inzagelegging van Startnotitie in Staatscourant nr. 211 d.d. 4 november 1998

BEKENDMAKING

Terinzagelegging en openbare informatie-bijeenkomst

Dijkverlegging Bakenhof in de gemeenten Arnhem en Huissen

Ingevolge de artikelen 7.12 tot en met 7.15 van de Wet milieubeheer maken Gedeputeerde Staten van Gelderland bekend, dat de dijkstoel van het Polderdistrict Betuwe, te Elst, bij brief d.d. 13 oktober 1998 (verzonden op 20 oktober 1998 en ingekomen op 21 oktober d.v.) mede namens de hoofdingenieur-directeur van de Rijkswaterstaat in de directie Oost-Nederland, te Arnhem, en de colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Arnhem en Huissen bij ons college heeft ingezonden de "STARTNOTITIE VOOR PROJECTNOTA/MER DIJKVERLEGGING BAKENHOF".

De bestaande primaire waterkering langs de linkerzijde van de Nederrijn ter hoogte van de Arnhemse wijk Malburgen-Oost voldoet voor een gedeelte niet aan de huidige veiligheidseisen en dient te worden verbeterd. Na de hoogwaters in 1993 en 1995 is het besef ontstaan, dat een duurzame bescherming van de laag gelegen gebieden tegen hoogwater niet enkel kan worden bereikt met het verbeteren van de bestaande waterkeringen. Daarnaast is het noodzakelijk in het winterbed van de grote rivieren maatregelen te treffen, die bij de verwachte grotere afvoeren van de rivier hogere waterstanden voorkomen. Met het door de betrokken overheden gezamenlijk opgestarte project "Dijkverlegging Bakenhof" wordt dan ook beoogd enerzijds het realiseren en voor lange tijd behouden van een veilige waterkering en anderzijds het verkrijgen van meer ruimte voor de rivier ter plaatse.

Te volgen procedure

De startnotitie is een eerste stap naar het milieu-effectrapport (MER) en geeft in hoofdlijnen informatie over de manier waarop de betrokken overheden de dijkverlegging Bakenhof willen aanpakken. Aan de hand van de opmerkingen over de startnotitie, de adviezen van de wettelijke adviseurs en de Commissie voor de milieu-effectrapportage, zal ons college de richtlijnen voor de inhoud van het te maken milieu-effectrapport opstellen. Deze MER zal over enige tijd samen met de projectnota en het ontwerp-plan voor de dijkverbetering (aanleg nieuwe waterkering) ook voor een ieder ter inzage worden gelegd. Het MER en de projectnota vormen de basis voor de ingevinge de Wet op de waterkering vereiste besluiten van het Gecombineerd College van het Polderdistrict Betuwe en Gedeputeerde Staten tot vaststelling respectievelijk goedkeuring van het dijkverbeteringsplan en voor de door andere overheden te nemen besluiten ten behoeve van de uitvoering van dit plan. Bovendien vormt het MER een basis voor de ten behoeve van de (her)inrichting van het plangebied te nemen gemeentelijke besluiten tot het wijzigen van de voor dit gebied geldende bestemmingsplannen, voor zover geen onderdeel uitmakend van het dijkverbeteringsplan. De provincie treedt op als het bevoegd gezag voor deze milieu-effectrapportage.

Terinzagelegging

Van donderdag 5 november 1998 tot en met woensdag 2 december 1998 ligt een exemplaar van de startnotitie voor een ieder ter inzage in:

- het districtshuis van het Polderdistrict Betuwe, Dorpsstraat 8, te Elst (Gld), op werkdagen van 8.30 uur tot 12.00 uur en van 13.00 uur tot 17.00 uur;

- het kantoor (bibliotheek) van Rijkswaterstaat, directie Oost-Nederland, Rijkskantorengebouw, Gildemeestersplein 1, te Arnhem, op werkdagen van 9.00 uur tot 16.00 uur;
- het gemeentehuis van Huissen (afdeling dienstverlening), Lange Kerkstraat 2-4, te Huissen, op werkdagen van 9.00 uur tot 12.00 uur en op maandag ook van 16.30 uur tot 18.00 uur;
- het gemeentelijk informatiecentrum Arnhem, Beekstraat 62, te Arnhem, op werkdagen van 9.00 uur tot 16.00 uur en op donderdag tot 20.00 uur;
- de wijkpost Malburgen Oost, Veldbloemenlaan 32, te Arnhem, op werkdagen van 9.00 uur tot 17.00 uur;
- de kantine van de Volkstuinenvereniging op woensdagmiddag en zaterdagochtend;
- het Huis der Provincie (gebouw Rijnstate, kamer 7.10A), Markt 11, te Arnhem, op werkdagen van 9.00 uur tot 12.00 uur en van 14.00 uur tot 16.00 uur en verder in nader overleg telefoon (026) 359 88 61.

Schriftelijke opmerkingen en adviezen

Gedurende de periode van terinzagelegging kan een ieder bij ons college schriftelijk zijn/haar opmerkingen indienen, die een bijdrage kunnen leveren aan de op te stellen richtlijnen voor de inhoud van het te maken milieu-effectrapport (MER). De opmerkingen dienen te worden gezonden aan

Gedeputeerde Staten van Gelderland
Postbus 9090
6800 GX ARNHEM

onder vermelding van nummer MW98.48361.

Degene, die een opmerking indient, kan daarbij verzoeken zijn of haar persoonlijke gegevens niet bekend te maken.

Openbare informatie-bijeenkomst

Ter toelichting op de startnotitie wordt een openbare informatie-bijeenkomst gehouden op woensdag 11 november 1998 in de aula van het Olympuscollege, Olympus 11, te Arnhem. Deze bijeenkomst begint om 20.00 uur. Aansluitend wordt dan de mogelijkheid geboden om mondelinge opmerkingen over de inhoud van de startnotitie kenbaar te maken. Degene, die niet in de gelegenheid is op bovenvermelde tijdstip een mondelinge opmerking in te dienen en dit alsnog wenst te doen, kan hiertoe contact opnemen met de provincie Gelderland (zie hieronder vermeld telefoonnummer).

Nader informatie

Voor nadere informatie over de startnotitie of de te volgen procedure kunt u zich wenden tot:

- het polderdistrict Betuwe, Annet Janssen, telefoon (0481) 36 71 45;
- Rijkswaterstaat directie Oost-Nederland, Karen van Ijzendoorn, telefoon (026) 368 85 08;
- de provincie Gelderland, Frans van der Voort, telefoon (026) 359 88 61.

Arnhem, 29 oktober 1998
nr. MW98.48361-6082025

Gedeputeerde Staten van Gelderland
J. Kamminga - Commissaris van de Koningin
C. Crasborn - griffier

provincie
GELDERLAND

BIJLAGE 3

Projectgegevens

Initiatiefnemer: Polderdistrict Betuwe (formeel initiatiefnemer). Het Directoraat-Generaal Rijkswaterstaat, Directie Oost-Nederland is uitvoerend initiatiefnemer vanuit de verantwoordelijkheid voor het nemen van rivierverruimende maatregelen en het maken van een integraal rivierverruimingsplan.

Bevoegd gezag: Gedeputeerde Staten van Gelderland

Besluit: goedkeuringsbesluit van Gedeputeerde Staten van Gelderland, ingevolge artikel 7 van de Wet op de waterkering (Wow). Daarnaast is voor het afgraven en herinrichten voor het buitendijks gebied een besluit van de gemeentes Arnhem en Huissen nodig voor herziening van het bestemmingsplan ingevolge artikel 19 Wet op de ruimtelijke ordening (WRO).

Categorie Besluit m.e.r. 1994: C12.1

Activiteit: De initiatiefnemers zijn voornemens om de dijk langs de zuidoever van de Neder-Rijn ter hoogte van de Arnhemse wijk Malburgen-Oost te verbeteren. De dijkverbetering wordt aangegrepen om ruimte te geven aan de rivier door de dijk 150 á 250 meter terug te leggen. Een neven doelstelling is de ruimte buiten de nieuwe dijk te gebruiken voor natuurontwikkeling.

Procedurele gegevens:

kennisgeving startnotitie: 4 november 1998
richtlijnenadvies uitgebracht op: 13 januari 1999.

Bijzonderheden: Voor de Commissie is dit het eerste advies over een dijkverleggingsplan, uitgevoerd in het kader van de beleidslijn Ruimte voor de Rivier. De Commissie is van mening dat een maximale verschuiving van de dijk de meeste winst voor zowel Ruimte voor de Rivier als voor natuur en landschap kan opleveren, in de vorm van verruiming van het rivierbed, versterking van de Ecologische Hoofdstructuur en een verbeterde relatie tussen stad en rivierengebied.

Samenstelling van de werkgroep:

ir. C. van der Giessen
ing. J.M. Hoenstok
drs. J.A.A. Leemans
drs. J. Renes
dr. J.T. de Smidt (voorzitter)

Secretaris van de werkgroep: drs. M.J. Ruis

BIJLAGE 4

Lijst van inspraakreacties en adviezen

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
1.	19981119	NUON water	Velp	19981218
2.	19981124	Volkstuinvereniging Arnhem Zuid	Arnhem	19981218
3.	19981202	Ministerie van LNV, Directie Oost	Deventer	19981218
4.	19981223	Staatsbosbeheer, regio Gelderland	Arnhem	19990106
5.	19981217	Verslag hoorzitting op 19981111	Arnhem	19981218